

งานวิจัยเรื่อง “จริยธรรมในวิชาชีพแพทย์” (Ethics of the Physicians’ Profession) ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)

รองศาสตราจารย์ ดร.วริยา ชินวรรโณ	หัวหน้าโครงการวิจัยจริยธรรมในวิชาชีพ
นายแพทย์วิรัช ทุ่งวชิรกุล	หัวหน้าโครงการวิจัยจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แสงเทียน อยู่เถา	นักวิจัย
นายแพทย์มานัส โพธาภรณ์	นักวิจัย

บทคัดย่อ

การศึกษาจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์ มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษากรอบประเด็นจริยธรรมที่สำคัญในวิชาชีพแพทย์, แนวคิดและประเด็นย่อยของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากกรณีตัวอย่าง และเพื่อจัดทำสรุปแนวทางจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์ โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยสัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ๑๑ คน สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยแพทย์ผู้ให้การรักษา, แพทย์ในองค์กรวิชาชีพ, ผู้พิพากษา, อัยการ, ทนาย, ตำรวจ, องค์กรเฝ้าระวัง และผู้รับบริการหรือครอบครัว ๘๐ คน และสอบถามตามสัดส่วนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจำนวน ๕๐๘ คน

จากการศึกษาพบว่าประเด็นสำคัญที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญคืออิทธิพลของธุรกิจยาและธุรกิจโรงพยาบาล, ความสัมพันธ์ของแพทย์และผู้ป่วย, การมีเจตนาดี หลีกเลี่ยงอันตราย และเลือกการรักษาให้เหมาะสม, ผลักดันให้เป็นบรรทัดฐานนำสู่การปฏิบัติ, ปฏิบัติตามหน้าที่และหลักวิชาการ, เพิ่มมุมมองทางด้านจิตใจ, ความสลับซับซ้อนในการรับสินบน, สิทธิผู้ป่วย, และแบบอย่างคำสอนของพระราชบิดา เป็นประเด็นหลัก ทศนคติโดยรวมจากการศึกษาพบว่าสามารถยอมรับในประเด็นจริยธรรมของแพทย์เรื่อง การสั่งยาที่มีสารเคมีเช่นเดียวกันแต่ผลิตในประเทศ สูงสุด ถัดมาคือ รับของแจกไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท, รับทุนจากบริษัทยาให้ทำการวิจัย, สั่งการรักษาทางโทรศัพท์ในบางครั้งที่อาการเจ็บป่วยเล็กน้อย, รับทุนจากบริษัทยาไปสัมมนา, แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งแต่ไม่รักษาทุกโรค และการใช้ดุลยพินิจของแพทย์ในผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ไม่ตรงกับผู้ป่วยหรือญาติตามลำดับ ส่วนประเด็นที่ไม่สามารถยอมรับได้คือแพทย์ไม่ปฏิบัติตามสิทธิผู้ป่วย รับไม่ได้สูงสุด ถัดมา คือ รับค่าสัดส่วนค่าตอบแทนในการสั่งอุปกรณ์ทางการแพทย์ในนามส่วนตัว, แพทย์ทั่วไปแต่ต้องรักษาในเรื่องที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน, ไม่มีเวลาแนะนำเรื่องสำคัญที่ผู้ป่วยจะได้รับจากแพทย์โดยตรง และรับค่าสัดส่วนค่าตอบแทนในการสั่งอุปกรณ์ทางการแพทย์ในนามองค์กรตามลำดับ โดยมีทศนคติว่าแพทย์ในโรงพยาบาลรัฐยังยอมรับได้ว่ามีจริยธรรมสูงสุด ถัดมาเป็นใน

โรงพยาบาลเอกชน และในคลินิกต่ำสุด โดยมีค่าโดยรวมยังอยู่ในระดับที่พอยอมรับได้แต่ต้องดูเป็นรายกรณีไป ผลการศึกษาในส่วนของแนวทางการพัฒนาจริยธรรมแพทย์นั้น เห็นว่า ควรให้อาจารย์แพทย์ทำเป็นตัวอย่างสูงสุด ถัดมาคือ ให้นักศึกษาแพทย์ออกไปฝึกงานในชนบท, ให้มีการเรียนจริยธรรมจากกรณีศึกษา และนำนักศึกษาแพทย์ออกไปทำกิจกรรมทางศาสนา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ควรมีการนำแนวทางที่ได้ไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่สู่สังคมในวงกว้างให้เข้าใจเรื่องจริยธรรมในวิชาชีพแพทย์ให้มากขึ้น ผลักดันให้มีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจริยธรรมในระดับชาติ จัดการประชุมวิชาการด้านจริยธรรมในวิชาชีพในประเทศไทย นำประเด็นการศึกษาไปเป็นแนวทางในการผลักดันให้องค์กรวิชาชีพแพทย์ นำไปดำเนินการพิจารณาใช้ให้เป็นรูปธรรม รวมถึงสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา

คำสำคัญ : จริยธรรม, จริยธรรมวิชาชีพ, วิชาชีพแพทย์, จริยธรรมวิชาชีพแพทย์

Research on “Ethics of the Ethics of the Physicians’ Profession”, Financially Sponsored by Thailand Research Fund (TRF).

Associate Professor Dr. Wariya Chinwanno	Head of the Research Project entitled “Professional Ethics”
Dr. Virat Thungwachirakul	Head of the Research Project entitled “Ethics of the Physicians’ Profession”
Assistant Professor Dr. Sangtian Yutao	Researcher
Dr. Manus Bhodhaporn	Researcher

Abstract

The objectives of medical ethic were to explore the framework of medical ethics, to collect opinions from the stakeholders from case studies, and to summarize the guideline of medical ethics. The combination of quantitative and qualitative methodologies was applied in the research. The in-depth interviews were conducted with 11 medical specialists as well as 80 stakeholders including practitioners, doctors in medical professional association, judges, prosecutors, lawyers, polices, monitoring organization representatives, and patients. The questionnaire survey was conducted with total 508 stakeholders.

The ethical issues that the respondents concern about included influence of drug an hospital business, relationship between doctor and patient, good intention, risk avoidance, treatment selection, norm of practice, professionalization, human heart, complexity of bribe, patient’s rights, and Prince Mahidol’s speech. Most of respondents could accept the medical ethics in term of prescribing domestic chemical drug, followed by receiving premium gift (valued less than 3,000 Thai Baht), receiving research fund from drug company, prescribing medicine via telephone (for trivial symptom), receiving seminar fund from drug company, curing all symptoms by a medical specialist, and making decision to the terminally ill patient that against the opinion of patient’s relatives. The unacceptable issues included avoiding patient’s rights, followed by obtaining personal benefit from equipment order, giving special treatments by general practitioner, avoiding to suggest important notices to the

patients, and obtaining commissions from equipment ordering on behalf of organization. According to respondents' attitude, the doctors in government hospital have the highest ethic, followed by doctors in the private hospital and doctors in clinic. The overall medical ethic is unacceptable level; however it should be considered case by case. For the suggestions to develop medical ethic, the medical teachers should show the good performance to the students. The medical students should go to the rural area for internship. Ethical case studies must be discussed in the class and the medical students should attend the religious activities.

The research findings from this study must be widely published to the society to increase the understanding of medical ethics. The medical ethics plan must be conducted in the national level. The professional ethics conference should be arranged to push ethical issues into practice. It is also important to provide ethical education from primary school to the graduate level.

Keywords: ethic, professional ethics, medical profession, medical ethics, ethics of physician